

KLEINE HEILIGE DINGEN

'Je kunt een partituur analyseren, de structuur vinden en de noten perfect uitvoeren. Wanneer dit proces zich verinnerlijkt, groeit de muziek uit tot een prachtige vogel, maar wel een die opgesloten is in een kooi. Het gaat erom dat je het dier leert vliegen.'

Anner Bijlsma

I

Ik moet hiermee ophouden. Als ik in slaap val en Jezus terugkomt, mag dit niet het laatste zijn. Ik trek het kussen onder me vandaan, net voordat mama de deur opent. Het licht van de overloop valt mijn kamer in.

‘Slaap je al?’ fluistert ze.

Ik maak een geluid waarvan ik hoop dat het zo klinkt. Morgen heb ik een toets. Mijn wekker gaat om vier uur.

Mama slaat het dekbed open en komt naast me liggen. Mijn huid gloeit. Ik blaas alle lucht uit die ik in me heb.

‘Ik bracht vandaag toch soep bij Nel?’ begint mama. ‘Je weet wel, van de markt.’

Ze haakt haar been om het mijne. Ik voel de stugge haartjes. Ze scheert ze alleen in de zomer, of als ze naar het zwembad gaat.

‘Ik was bezig met die kippensoep na de ochtenddienst.’ Mama wil haar neus in mijn hals duwen, maar ik trek mijn schouder op en maak een dammetje.

‘Ja,’ mompelt ik. Mama maakt altijd bouillon op zondag. Ze vriest het in porties in en gebruikt het als basis voor soep en sauzen.

‘Nou, ik begon zo’n beetje met God te praten, zoals Hanneke dat doet,’ vervolgt mama.

Hanneke is haar beste vriendin. Ze is evangelisch.

‘En toen kreeg ik het op mijn hart,’ zegt mama. ‘God zei dat de soep voor Nel was.’

‘Oké,’ zeg ik en ik trek het dekbed over mijn hoofd.

‘Dus ik sta voor de deur met de soep en bel aan. Weet je wat ze zegt?’ Mama sjort aan het dekbed en prikt in mijn zij.

Ik krimp ineem, zoals een slak in zijn huisje krimpt.

‘Haar man ligt sinds vandaag in het ziekenhuis!’ zegt ze triomfantelijk. ‘Nel moest meteen huilen.’

‘Wat bijzonder,’ zeg ik alsof een kind me een tekening laat zien.

‘Het was God die door mij heen werkte.’

‘Oké,’ zeg ik en ik gluur even boven het dekbed uit. ‘Ik heb morgen een toets en mag van u niet op zondag leren. Dus...’

Mama springt op uit bed en stoot tegen mijn arm.

‘Sorry,’ zegt ze. ‘Ik hou je wakker, sorry. Wat ben ik voor moeder?’

Ze lacht zenuwachtig en kijkt naar de vloer.

‘Zal ik je een kopje thee brengen?’ vraagt ze. ‘Kamille?’

Ik leg mijn handen over mijn ogen.

‘Weet je wat, ik sta ook vroeg op, dan maak ik koffie. Gedeelde smart is halve smart,’ ratelt mama door. Ze pakt mijn wekker.

Ik kijk tussen mijn vingers naar haar gezicht.

‘Ik zeg alleen dat het misschien tijd is om te slapen,’ fluister ik.

Het licht van de lantaarnpaal voor mijn raam schijnt door de kier van het gordijn. Haar enige rimpels zijn de kraaienpootjes bij haar ogen.

Er glinstert iets in haar ooghoek.

Ze zet mijn wekker terug, draait aan de punt van haar vlecht en raapt vervolgens een trui van het gespikkelde zeil. Ze vouwt hem op en legt hem in mijn kast. Ze schuift met klee­rhan­gers en knoopt een gladde blouse dicht, zodat hij er niet meer vanaf glijdt.

Ik kijk naar mama en adem langzaam. Ik stel me voor hoe ik dit aan Lottie ga vertellen. ‘Lag ik eindelijk vroeg in bed,’ zeg ik dan, ‘komt mijn moeder binnen en...’

Ik rangschik de woorden in mijn hoofd, en net wanneer ik denk te weten hoe ik het ga navertellen, draait mama zich om.

Ze ziet er zo klein uit in haar zondagse jurk. Hij is lang en rechthoekig. Het lint dat ze om haar middel heeft geknoopt, verdeelt haar lijf in twee vierkanten.

‘Nou, kom,’ zeg ik en ik open mijn armen.

Ze draait zich om, glimlacht, vlijt zich tegen me aan.

Onze lichamen raken elkaar aan in het smalle bed.

Heupbotten, schouders, haar vlecht kietelt mijn bovenarm.

‘Heb je al gebeden?’ vraagt ze met haar hoofd tegen mijn schouder.

‘Ja,’ zeg ik.

Mama begint de psalm te neuriën die we altijd zongen als ik nachtmerries had.

Ik knijp in mijn dij. Rustig worden nu.

Ze heeft gelijk.

Eert uw vader en uw moeder.

Elke gedachte die niet van God komt, duidt op gevaar.

Het besluipt je, laat zich op je vallen als een teek, kapselt zich in en voordat je het weet lig je te zweten op een kussen en denk je dat God dat niet ziet.

Even later wil je een dot watten in je moeders mond proppen.

Ik neurie met mama mee terwijl ik denk aan de doornenkroon waar het bloed onder vandaan gutste. Aan de spijkerwonden.

Dat kwam echt niet alleen door mij.

Mama pakt mijn hand.

‘Toch nog even samen bidden?’ vraagt ze en ze begint al voordat ik kan antwoorden.

‘Vader in de hemel,’ bidt ze. ‘Dank u wel voor deze mooie zondag.’

Het regende, maar goed.

‘Dank u wel dat we uw woord mochten horen en uw goeder-tierenheid mochten ervaren. Dank u wel dat u zo goed voor ons bent, terwijl we dat niet verdienen, Heere.’

Ik trek mijn knieën op.

‘Als het aan ons ligt, Heere... zijn we alleen maar met onszelf bezig. Help ons een leven te leiden tot uw eer. Werk door ons heen, Heere, en verlos ons van het kwaad. Want van u is het koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid. In Jezus’ naam.’

‘Amen,’ zeg ik.

‘Gezellig, hè?’ vraagt mama.

Ik knik.

Ik kriebel haar net zolang tot ik zeker weet dat ze slaapt. Dan kruip ik voorzichtig het bed uit en dek haar toe. Ik pak mijn studieboek, mijn etui en wekker en glij op mijn tenen weg. Mama’s slaapkamer is pal naast de keuken. Het ruikt er naar zuurkool. Ik zet een raam open. Het dekbed is van Anne Geddes, met babygezichten in zonnebloemknoppen. Mama zegt dat ze het zo’n mooi dekbed vindt omdat de baby’s haar aan mij doen denken. Ze had er meer van willen genieten, zegt ze.

Wanneer ik eronder ga liggen, voel ik me vreemd. Het is net alsof die baby’s huilen en iets van me willen. Maar het is de wind die om de flat heen fluit.

Mijn school is een oud gebouw waar weleens een raam uit valt wanneer je ertegenaan leunt. Daar is maar één keer iemand door gewond geraakt, dankzij de engelen. Volgens onze godsdienstleraar Van Doornspijk houden ze de wacht rondom het schoolplein. Uit respect mag je niet op het plein roken. Je moet een bruggetje over of in ieder geval het hek door.

Soms denk ik dat ik ze kan zien. Ik rook niet, maar misschien worden hun contouren met het uitblazen van rook nog helderder. Ik neem me voor om dat een keer te proberen voor ik hier weg ben.

Vandaag heeft Van Doornspijk trainingsacteurs ingehuurd voor de les. Lottie en ik zitten bij het raam.

‘Dit zijn Irma en Bob,’ zegt Van Doornspijk vrolijk. Hij draagt een blauwgeruit overhemd, met een bruine riem en zwarte schoenen. ‘Ze zijn bekeerlingen en hebben dus een goed idee van hoe het er in de wereld aan toegaat.’ Van Doornspijs blik is warm, alsof Irma en Bob zijn kinderen zijn en ze na een dwaling terug naar huis zijn gekeerd.

Irma is tegen de zestig, ze heeft een doorrookte stem en highlights. Ze zit met haar armen over elkaar. Bob is jong en gespierd. Hij feestte vast veel voordat hij God ontmoette.

Ik vind bekeerlingen stom. Dat je een heel leuk leven leidt en op het moment dat je alles gezien en gedaan hebt, kiest voor God. Zo kan ik het ook.

Bob bindt zijn bruine haar in een knot en vraagt ons wat we van plan zijn te gaan doen na ons slagen.

Lottie vertelt trots over de discipelschapstraining die ze gaat doen in Zuid-Afrika. Je krijgt er ook surfles. Ik wil dat ook, maar het kost tienduizend euro. Mijn moeder vindt het verdacht. Ik heb het natuurlijk wel geprobeerd, maar mama begon over Luther, aflaten en het bloed van Jezus Christus, dat ons allemaal vrijpleit. Dus heb ik me maar ingeschreven bij de Christelijke Hogeschool Ede om juf te worden, ook al maken kinderen me bloednerveus. Met een onderwijsdiploma heb je altijd werk, zegt mama.

‘Daar kunnen we deze les niet zoveel mee,’ zegt Bob tegen Lottie. Hij trekt zijn wenkbrauwen op en glimlacht sarcastisch, alsof Lottie dat zelf ook wel had kunnen bedenken. Ze slaat gekwetst haar ogen neer. Ik fluister dat ze zich er niets van moet aantrekken en leg mijn hand op haar schouder.

Ruben zegt dat hij arts wil worden. Dat verbaast me. Ik dacht meer aan conducteur of zoiets. In de brugklas had hij een tafel vol elektrische treinen thuis waar hij me ongevraagd foto’s van stuurde.

Irma met de highlights schuift tafels aan elkaar en gaat erop liggen. Ze begint meteen te rochelen en doet alsof ze stuipen heeft. Ik schiet in de lach.

‘Ssst,’ zegt Van Doornspijk. Hij kijkt me vinnig aan. Hij mag me niet.

‘Dokter,’ zegt Bob tegen Ruben, ‘kunnen we even overleggen?’ Hij wenkt Ruben.

Ruben aarzelt, maar herpakt zich en komt voor de klas staan. ‘Uiteraard, meneer,’ zegt hij.

Ze zetten een paar passen opzij. Wanneer Bob een denkbeeldige deur opent en sluit, verlaagt Irma het volume van haar gerochel.

‘Nu hebt u ons net verteld dat mijn vrouw niet meer beter wordt...’ Bob neemt de tijd om een traan op te laten wellen.

De traan biggelt over zijn wang. Dat is vast zijn enige acteer-

truc. Ik fluister het in Lotties oor maar ze negeert me. Ze kijkt geconcentreerd.

‘Dat jullie alles hebben gedaan wat binnen de macht van de medische wetenschap ligt...’ vervolgt Bob.

Ruben knikt, maar zegt niets terug.

‘En nu vertelt u me dat ze overal uitzaaiingen heeft?’ Bobs stem schiet de hoogte in. Hij slaat zijn handen teatraal voor zijn gezicht.

Bob weet niet dat Rubens moeder aan kanker is overleden. Bob snikt met lange uithalen.

Ik pers mijn lippen op elkaar en kijk naar Van Doornspijk. Die staat glimlachend in een hoek toe te kijken. Die vindt dit prachtig en leerzaam. Alsof hij vergeten is dat we een jaar geleden met de hele klas aan het smeken waren om genezing voor Rubens moeder.

Ruben frunnikt aan zijn T-shirt.

‘Ik vind het zo moeilijk om te zien hoeveel pijn ze heeft,’ zegt Bob. Hij toont zijn lege handen, laat ze trillen in de lucht.

Ik geef Lottie een por en knik naar Ruben.

‘Dit is toch niet oké?’ mime ik.

Ze knikt lachend ja, alsof ik vroeg of ze mijn beste vriendin was.

‘Irma en ik, we zeiden altijd tegen elkaar: als de tijd daar is, willen we niet creperen tot de laatste adem, of kwijlend soep gevoerd krijgen,’ zegt Bob tegen Ruben. ‘Je moet weten wanneer de koek op is.’ Bob laat een veelbetekenende stilte vallen. ‘Snapt u wat ik bedoel, dokter?’

Ruben is inmiddels zo in zichzelf verzonken dat Bob hem een tikje tegen zijn schouder geeft.

Ruben wankelt. ‘De koek...’ herhaalt hij langzaam.

Ruben heeft rode vlekken in zijn hals. Ik kijk naar het brandalarm in het systeemplafond, naar het draai-kiepraam dat openstaat.

Bob haalt een kortingscoupon van het stationstoilet uit zijn broekzak.

‘Kijk, hier heeft ze het zwart-op-wit gezet: in het geval van on-draag-lijk lijden wil ik eu-tha-na-sie.’ Hij spreekt het uit alsof het een bijgerecht is.

‘U bedoelt?’ Rubens stem slaat over.

‘Ja, u ziet toch hoe ze eraan toe is?’ Bob wijst naar Irma die voor het effect weer hard begint te rochelen en haar ogen wijd openspert.

Er ontsnapt een vreemde giechel uit mijn keel. Van Doornspijk kijkt me waarschuwend aan.

‘Ik en de kinderen kunnen het niet meer aanzien, dokter.’

‘Dat begrijp ik, maar...’ sputtert Ruben.

‘Toe dokter, geeft u haar een spuitje dat haar naar de Elyseïsche velden brengt, de hemel, zo’n plek waar ze geen pijn meer heeft.’

Ruben kijkt hulpeloos de klas in, zoekt mijn ogen. Waarom die van mij?

Van Doornspijk maakt een time-outteken. ‘Dank jullie wel, goed gedaan. Irma, kun je even stoppen met dat geluid?’

In de stilte gaat er een zucht van verlichting door de klas.

‘Nou, daar sta je dan,’ zegt Van Doornspijk, terwijl hij de klas rondkijkt en zijn handen in zijn zij zet, ‘als christelijke dokter tegenover iemand die zijn vrouw wil vermoorden. Ik zeg het maar even gechargeerd, hoor. Wat zou Jezus in zo’n geval doen?’

Ik frunnik aan mijn wwJD-armbandje.

‘Ruben hoeft het niet alleen te bedenken,’ zegt Van Doornspijk.

‘Misschien een wonder?’ vraagt Lottie aarzelend. Ze wikkelt een pluk van haar donkerblonde haren om haar wijsvinger. Het glanst altijd, en niet op een vette manier.

‘Wilt u alstublieft meekomen om uw handen op haar te leggen, dan zal ze beter worden en blijven leven,’ citeert Van Doornspijk uit de Bijbel. ‘Ja, dat had de man van Irma ook kunnen vragen. Maar Ruben is Jezus niet...’

‘Hij mag toch wel in Jezus’ naam genezingen verrichten?’ vraagt een klasgenoot.

‘Hij kan in elk geval zeggen dat ze misschien uitbehandeld is, maar dat God altijd nog een wonder kan verrichten.’ Lottie laat zich dat wonder niet door de neus boren.

‘Doet God dat ook voor ongelovigen?’ Een klasgenoot trekt spottend zijn wenkbrauwen op.

‘Die mensen gaan juist geloven als dat gebeurt,’ vindt iemand anders.

‘Je verliest echt alle respect als je over een wonder begint, hoor,’ zegt Ruben kwaad.

‘Als christelijke arts heb je een grotere gereedschapskist dan elke andere arts,’ zegt Van Doornspijk resoluut.

Ik zie dat Ruben zich allesbehalve begrepen voelt. Zijn lichaam is hier, maar zijn gedachten niet. Ik weet niet goed waarom mijn hart zo bonst. Alsof ik iets moet zeggen, maar ik weet niet wat. Op zulke momenten weet ik dat God of Satan zich opdringt en ik moet onderscheiden welke van de twee het is.

‘Naast de stethoscoop om je nek, draag je Jezus in je hart,’ legt Van Doornspijk uit.

Ik heb zin om Van Doornspijk uit het raam te gooien. Die gedachte komt van de duivel natuurlijk.

Ruben kijkt op. Ik zie dat hij erbij was toen zijn moeder stierf. Dat het lelijk was.

‘Laat het een andere dokter doen. Als dat is wat ze willen.’ Mijn adem stokt. Fuck.

Lottie kijkt opzij alsof ik haar een judaskus heb gegeven.

‘Dat is toch ook verlossing?’ fluister ik vragend.

Ze schudt haar hoofd.

Ik maak het alleen maar erger.

Mijn gezicht wordt heet.

Ik kijk naar Van Doornspijk. Ik zie een miniatuurversie van de gekruisigde Jezus op zijn borstkas dansen. Zijn pezige benen liggen bij de schenen over elkaar en plotseling opent Jezus ze tot in een split en lacht naar me. Ik knipper en het is weer weg.